

Ötvenhét év telt el az óta a baljóslatú nap óta. November negyedikét írunk ma is, de most nem rezzen össze a lelkünk, hiszen emlékezésre és köszöntésre jöttünk össze.

Szakmai életút és korrajz

„1934-ben születtem Budapesten, könyvtáros szülők gyermekeként” – nyilatkozta egyszer és írta le sokszor önéletrajzában Balázs Sándorné Veredy Katalin. Egy évben született *Füzéki Istvánnal*.

Könyvtáros diplomáját 1955-ben szerezte meg. Pályafutását az Országos Műszaki Könyvtárban (OMK) kezdte. Oda „irányították”¹ – nagy öröme, hiszen évfolyamából egyetlenként kapott budapesti munkahelyet. A korabeli mobilitási szokásoktól eltérően két év múlva azonban új állás után kellett néznie.

1958-ban ugyanis kényszerből kellett elhagynia az OMK-t. Ennek előzménye az volt, hogy 1956-ban – huszonkét évesen – bevásztották az OMK forradalmi bizottságába. A választás demokratikusan zajlott, a dolgozók névsorában jelölték ki a közbizalomra méltókat.

¹ Az odairányítás az adott korban központi munkahely- és munkaerő-gazdálkodási gyakorlat volt. A kijelölt munkahelyet el kellett fogadni. Ma sok álláskereső fiatal könyvtáros örülne, ha irányítanák őket valahová. Arányt azonban ne tévesszünk, ma sokkal nagyobb számban végeznek könyvtár szakot.

Egy vele készült interjúból tudható, hogy mi is volt a feladata, s mit tett azokban a napokban. Őt jelölték ki páncélszekrény-felelősnek – csak hogy a páncélszekrényt, amiben a munkatársak személyi anyagát őrizték addig, nyomban felnyitották, majd kiosztották a káderanyagokat, s mivel a szekrény kiürült, végig nyitva is tartották. Mint ifjonti erő, segédkezett a belövések miatti rongálás helyreállításában. S tény, hogy mint a bizottság tagja, részt vett az üléseken. Ez vált később a „bűnévé”, a forradalmi bizottság egyik ülésén ugyanis felmentették állásából az OMK igazgatóját és személyzeti vezetőjét is. Az OMK MSZMP-pártszervezetének vezetősége 1957 végén kezdte felülvizsgálni a forradalom alatti történéseket, a munkatársak magatartását. Veredy Katalint felszólították, hogy vonja vissza akkori nézeteit, és gyakoroljon önkritikát. Ezt ő megtagadta, mert úgy érezte, hogy nem követett el semmi elítélendőt. Felszólították, hogy keressen magának másik munkahelyet.

Milyen veszélyek vártak rá? Munkahely nélkül maradni egyenlő a „kmk”-val, vagyis a közveszélyes munkakerüléssel, s ez büntetendő volt. Ha viszont

* Szomorúan értesültünk róla, hogy mielőtt a laudáció megjelenésére sor kerülhetett volna, Balázsné Veredy Katalin végleg eltávozott közülünk. Ezzel az írással is búcsúzunk tőle – a szerk.

sikerül is elhelyezkednie, akkor számíthat arra, hogy majd „utánaszólnak”, és így nehezítik meg a sorsát.

1958. februártól új munkahelye az Országgyűlési Könyvtár lett, amihez Podonyi András igazgatóhelyettes ajánlása segítette. S igen, néhány nap múlva „utánaszóltak”, „bűneit” ismertették a köztudottan kommunista elkötelezettségű igazgatóval, Vértes Györggyel. Ő viszont állta a szavát, s vállalta az új munkatársért a felelősséget. A szakmai munkához bizalmat adott, közösségi szerepvállalását azonban megátolta.

Veredy Katalin először címleírói feladatot kapott, később tájékoztató könyvtárosként dolgozott. Elsőként kapott a könyvtárban tudományos munkatársi rangot és ennek megfelelő szakmai megbízásokat (ma kihívásnak nevezzük ezt), például az ENSZ-gyűjtemény létrehozását, 1960-ban. A magyar tagság még igen friss volt (1955). Az ENSZ nyilvános szolgáltatásokat várt el letéti gyűjteményeitől, így Magyarországon is hozzáférhetővé váltak e nemzetközi szervezet hivatalos iratai és kiadványai, angolul és franciául is.

A kitüntetettet jeles jogászok már a hatvanas években bevonták az *Acta Juridica* szerkesztési munkáiba, s ez elvezette őt a jogi egyetemi tanulmányokhoz.

Jogász-könyvtárosként évtizedekig aktívan részt vett a magyar jogi szakirodalomról készülő bibliográfia készítésében.

² Dr. Witzmann Gyula 1937-től vezetőségi tagja, majd 1938 és 1942 között főtitkára volt a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesületének.

Szakmai közéleti szerep: egyesületi munka

Veredy Kata a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjaként, majd – édesapja, Witzmann (Veredy) Gyula² nyomdokain haladva – annak elnökségében is szolgált a szakmát: 1976 és 1986 között az egyesület egyik titkára volt.

Felsővezetői eredmények

Bár igazi vezéregyéniség volt, sosem törekedett a vezetői posztokra. A megbízások, felkérések azonban természetesen utolérték: osztályvezető-helyettes, majd osztályvezető, főigazgató-helyettes, s később főigazgató lett (1983–1989).

Saját bevallása szerint a felsővezetői megbízását nem szerette, emberileg idegennek érezte. Immár nemcsak szakmai kérdésekkel, hanem személyzeti feladatokkal és gazdasági ügyekkel is felelősen kellett foglalkoznia. S mégis: szigorodó és nehezedő pénzügyi keretek között megőrizte, sőt fejlesztette a könyvtár szolgáltatóképességét, megújította és megerősítette a könyvtár középvezetését.

Kovács Mátéről tudjuk, hogy nemcsak egyházi gyűjteményeket mentett meg debreceni korszakában, hanem azok érdemi kezeléséhez és feltárásához értő, másutt el nem fogadott értelmiségieket alkalmazott. A tettek és a gondolkodásmód hasonlatossága és hatékonysága miatt érdemes itt rávilágítanunk arra a káderfejlesztésre, amely Balázs Sándorné Veredy Katalin (a szakmának mindig: Veredy Kata) főigazgatói munkásságához köthető: a negyvenes évek végén a

Külgyminisztréiumból „megbízhatatlanságuk” miatt elbocsátott, többdiplomás és poliglott munkatársakat alkalmazott a nyolcvanas évek közepén – ezzel megteremtve a személyi erőforrást több új, sikerrel bevezetett információs szolgáltatáshoz.

Közvetlenül a rendszerváltást megelőző időszakban a képviselők kisebb csoportja³ kapcsolatot keresett a politika iránt érdeklődő szakemberekkel, politikusi érvrendszerük elmélyítése érdekében. Az ún. Demokrácia Csomagterv kialakításakor ilyen összejöveteleken hallgatták meg *Sólyom László*, *Bihari Mihály* álláspontját. Ehhez az eszmecserehez a könyvtár vezetése biztosított helyet: így a parlament épületében, de mégsem hivatali helyiségeiben jöhettek létre e találkozók.

Elfogadott szakmai vélemény, hogy az Országgyűlési Könyvtár *Vályi Gábor* és *Veredy Kata* vezetése alatt vált modern közgyűjteménnyé. Nemcsak a gyűjtemény összetétele, hanem tartalmi feldolgozottsága, a számítógépesítés bevezetésében vállalt úttörő szerepe miatt is igaz, hogy 1990-ben a régióban a legfelkészültebb parlamenti könyvtár az Országgyűlési Könyvtár volt. Ezt még az amerikai Kongresszusi Könyvtár is elismerte, ami-

kor a közép- és kelet-európai országok parlamentjeinek szóló Frost-programot elindították.

Veredy Kata a nemzetközi kapcsolatok építésében elődje, Vályi Gábor nyomán haladt. Évekig vezetőségi tagja volt az IFLA parlamenti könyvtári szekciójának, az IFLA egyik legnagyobb létszámú, a legtöbb ország képviselőjét felvonultató, „legszínesebb” szekciójának (<http://www.ifla.org/services-for-parliaments>).

A IALL-ban, a jogi könyvtárak nemzetközi szövetségében (<http://iall.org/>) igazgatótanácsi tag volt. Két budapesti helyszínű IALL-konferencia szervezését vezényelte le. Miközben a könyvtár nemzetközi reputációját is növelte, jelentős személyes szakmai sikert is aratott. Az IALL – főigazgatói posztjának letétele után – három évre elnökévé választotta (1992–1995).

Az Országgyűlési Könyvtár 1952-től csak névtábláján hordozta e különleges jelzöt, hiszen a parlamenti felügyelet alól kiemelték. A kultusztárca felügyelete alá sorolták, egyben nyilvános könyvtárrá is minősítették. Az Országgyűlési Könyvtár megszűnt a törvényhozást szolgáló könyvtár lenni.⁴

Az ifjúság okulásá miatt említendő, hogy az ebben az időszakban összehívott országgyűlések évente csak néhány alkalommal üléseztek, s az éves törvényhozási „ráta” nem érte el a tízet sem. A parlament folyamatos jogalkotó funkcióját valójában a Népköztársaság Elnöki Tanácsa töltötte be 1989-ig.

Mindennek azért van jelentősége, mivel 1952 és 1991 között politikailag „szélcsendes” munkahelynek számított ez az országos szakkönyvtár. Miközben a

³ Király Zoltán és tizenöt képviselőtársa
<http://mek.oszk.hu/01900/01961/html/02.htm>

⁴ Az Országgyűlés 1991-ben emelte vissza szervezetébe hajdani könyvtárát, a nyilvános funkció megahagyásával.

könyvtárra látszólag nem irányult az államhatalom figyelme, hiszen a vezetői politikailag mind „megbízhatók” voltak, 1983-ban (!) Balázs Sándorné Veredy Katalin főigazgatói kinevezése jelentős pártellenállásba ütközött. Vályi Gábornak minden összekötését latba kellett vetnie ahhoz, hogy utódjának kiválasztását sikerre vigye.

A kitüntetésre méltó

Balázs Sándorné Veredy Katalin az Országgyűlési Könyvtárat több mint ötven évig szolgálta. 1989-es önkéntes nyugdíjba vonulása után is a könyvtár munkatársa maradt. Ekkortól bibliográfusként dolgozott. Aktívan kivette a részét a magyar jogi szakirodalomról készülő bibliográfia készítéséből – írtuk le ezt a szikár ténytet a kitüntetési javaslatban. A kitüntetett e bibliográfusi munkát beosztott könyvtárosként, főigazgató-helyettesként, majd főigazgatóként, később nyugdíjas könyvtári munkatársként is, tehát évtizedeken át a legmagasabb szakmai színvonalon végezte, rugalmasan átállva a manuális szerkesztésről a számítógépes feldolgozásra. Amikor az Országgyűlési Könyvtár újra parlamenti könyvtárrá vált 1991-ben, a magyar jogi szakirodalom bibliográfiája az egyik legfontosabb forrássá vált a képviselői tájékoztatásban.

Példaértékű kitartásra és elkötelezettségre vall a kitüntetett credója: „A rendszeres bibliográfiai munkát folyamatosan kell csinálni, mert ha az ember valamiért abbahagyni kényszerül, soha többé nem lesz már ideje, hogy azt bepótolja.”

Megbecsülés, tisztelet

Korántsem véletlen, hogy az ezredforduló táján alapított Ghyczy-díjat (http://www.ogyk.hu/regi_honlap/konyvt/rovtortenet/ghyczy.html), amelyet az Országgyűlési Könyvtár közösségi szervezete alapján ítéltek oda, Veredy Kata immár nyugdíjas munkatársként kapta meg. Kitüntetései között – saját bevallása szerint – szívéhez ez áll a legközelebb.

Az MKE Jogi szekciója mind szakmai kiválósága, mind az 1956-ban kapott közösségi megtiszteltetésre és a jószándékú feladatvállalására tekintettel Balázs Sándorné Veredy Katalin Füzeki István-émlékérem kitüntetésben való részesítését kérte a bírálóbizottságtól. Őszintén reméljük, hogy e kitüntetés számára nem csak újabb szakmai elismerést, hanem örömet is jelent – hiszen mély megbecsülést és tiszteletet fejez ki a jogi könyvtárosság úttörő személyisége iránt. ■

